

استقبال گرم تهران از «فاتحان ماه»

46 سال پیش در چنین روزهایی تهران میزبان فاتحان ماه بود.

46 سال پیش در چنین روزهایی تهران میزبان فاتحان ماه بود. به گزارش خبرنگار علمی ایسنا، شامگاه روز جمعه دوم آبان ماه 1348 هواپیمای اختصاصی رییس جمهور آمریکا حامل نیل آرمسترانگ، ادوین آلدرین و مایکل کالینز فضانوردان ماموریت آپولو 11 - در فرودگاه مهرآباد تهران به زمین نشست. مردم تهران استقبال باشکوهی از فاتحان ماه داشتند و طی حضور یک روزه آنها در تهران همه جا با استقبال باشکوه و هجوم جمعیت علاقمند مواجه بودند.

سفر فضانوردان ناسا به تهران که حدود سه ماه پس از **فروود تاریخی فضاپیمای آپولو 11 بر سطح ماه** انجام شد در راستای برنامه مسافرت چهل روزه دور دنیای فاتحان ماه با همراهی همسرانشان صورت گرفت. آرمسترانگ و همراهانش روز پنجشنبه اول آبان ماه از ترکیه راهی کنگو شدند و پس از توقفی کوتاه در آن کشور آفریقایی در ساعت 8 بعدازظهر جمعه دوم آبان ماه در فرودگاه مهرآباد مورد استقبال مردم قرار گرفتند. برگزاری نشست مطبوعاتی فضانوردان با خبرنگاران در صبح روز شنبه در محل انجمن ایران و آمریکا و نشست خبری همزمان همسران فضانوردان در هتل هیلتون، گردش در خیابانهای مختلف تهران در مسیر خیابانهای عباسآباد، پهلوی (ولیعصر)، بلوار الیزابت (کشاورز)، پارک فرح (لاله)، امیرآباد، شاهرضا (انقلاب)، ابوعلی سینا، شاهآباد (حدفاصل میدان بهارستان تا چهارراه مخبرالدوله)، استانبول، نادری و پهلوی و ضیافت شام در کاخ سعدآباد از برنامههای سفر کوتاه آنها به تهران بود. روزنامه اطلاعات روز شنبه سوم آبان ماه 48 استقبال با شکوه مردم تهران از فاتحان ماه و روایت فضانوردان و همسرانشان از هیجان و دلهره فتح تاریخی ماه را چنین گزارش کرده است:

کاش شما هم در سفر فضا با ما بودید!

«گرچه ما هرگز قبلا در ایران نبوده ایم لیکن کشور زیبای شما را از فضای لایتناهی دیده ایم و زیباییهایش را بس ستوده ایم.» "نیل آرمسترانگ" فرمانده شجاع آپولوی مه‌نشین یازده با جمله فوق دیشب به احساسات انبوه مستقبلین که در فرودگاه مهرآباد گرد آمده بودند پاسخ داد و سپس سه فضانورد به سوی تهران حرکت کردند. "آرمسترانگ" که دو فضانورد دیگر "ادوین آلدرین" و "میشل کالینز" نیز همراه وی به تهران آمده‌اند طی سخنان خود با شوق فراوان به پیام (شاه) اشاره کرد که در اثنای سفر تاریخی‌شان به آنها مخابره شده بود. آرمسترانگ افزود: (شاه) در این پیام آرزو کرده بود که خداوند بشریت را در کاوش‌های فضایی به توفیق‌های بیشتری رهنمون گردد. آرمسترانگ خاطرنشان ساخت با چنین روحیه‌ای بود که مهم پیاده شدن در ماه جامه عمل پوشید! پس از پایان سخنان آرمسترانگ، رشته سخن را کالینز به دست گرفت و گفت از استقبال با کلمه "سلام" سخت به هیجان آمده است. وی به مزاح گفت ما درباره "فرش‌های پرنده" ایرانی‌ها داستانهای زیادی شنیده بودیم و این داستانها بود که به ما در پرواز تاریخی خود الهام و قوت قلب بخشید.

کالینز سپس به پخش مستقیم مراسم ورود سفر اخیر (شاه) به واشنگتن که از طریق ماهواره مخابراتی صورت گرفت اشاره کرد و نتیجه‌گیری کرد این یکی از نمونه‌های بهره‌گیری‌های فراوان بشریت از پژوهش‌های فضایی به شمار می‌آید. سومین قهرمان فضانورد تاریخ، آلدرین، کلمه‌ای به عنوان تشکر از انبوه مستقبلین به فارسی ادا کرد و سپس گفت سرنشینان آپولوی 11 رجاء واثق دارند که تمامی جمعیت حاضر در اینجا و کلیه ابناء بشریت نخستین پرواز بشر به ماه را با قلب‌های آکنده از شوق دنبال کرده و توفیق در این راه را ستوده‌اند. آلدرین نیز جمله‌ای را به طنز و مطایبه و به زبان انگلیسی گفت «کاش شما هم با ما بودید» که اگر اصطلاح آمریکایی آن دقیقاً به فارسی برگردانده شود ضرب‌المثل معروف «جای شما خیلی خالی بود» از آن بدست می‌آید. پس از پایان مراسم استقبال فضانوردان تا هتل هیلتون محل اقامتشان اسکورت شدند. در مسیر فضانوردان تا هتل هیلتون جمع کثیری از اهالی تهران اجتماع کرده و شدیداً نسبت به آنها ابراز احساسات می‌کردند.

استقبال در فرودگاه

استقبال تهرانی‌ها از فضانوردان قهرمان باشکوه بود. عده زیادی از مردم مشتاق از ساعت‌ها پیش از ورود فضانوردان در محوطه و بیرون فرودگاه اجتماع کرده و با بی‌صبری منتظر اعلام ورود فضانوردان بودند تا اینکه برج مراقبت اعلام کرد: «توجه، توجه، فضانوردان گویا طی تمرینات و سفر دور و دراز خویش به وقت‌شناسی عادت کرده‌اند زیرا آنها هم اکنون درست سر ساعت و دقیقه‌ای که قرار بود در فرودگاه ایران به زمین نشستند.»

در این موقع فریادها و لهله شادی هزاران تن به اوج شدت خود رسید. جمعیت آنچنان فریاد می‌زدند که سخنان فضانوردان به زحمت شنیده می‌شد.

در پیاده شدن از هواپیما نیز مانند مدل ماه نشین حق تقدم با آرمسترانگ بود. وی نخست به روی پلکان هواپیما ظاهر شد و به دنبال او همسرش و سپس به ترتیب آلدرین و کالینز و همسرانشان قدم به فرودگاه مهرآباد گذاردند.

فاتحان ماه در تهران سفر خود را به فضا شرح دادند

ساعت 10 ونیم بامداد امروز (سوم آبان) نیل آرمسترانگ، ادوین آلدرین و مایکل کالینز سه فضانورد شجاع آمریکایی و اولین انسان‌هایی که دروازه ماه را گشودند در انجمن ایران و آمریکا یک مصاحبه مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی تشکیل دادند. در آغاز مصاحبه، نیل آرمسترانگ، اولین انسانی که قدم در ماه گذاشت از مسافرت خود و دوستانش به ایران ابراز خوشوقتی کرد. ه از استقبالی که مردم تهران، تشک نموده اظهار داشت که برنامه آن‌ها از ده سال قبل، شده شد. روزنامه اطلاعات شنبه سوم آبان 1348

در این هنگام فیلم کوتاهی از فعالیتهای ده ساله‌ای که منجر به فتح ماه گردید به نمایش گذارده شد و فضانوردان هر یک درباره قسمت‌های مختلف آن توضیحاتی دادند.

انفجار سفینه‌ها

آرمسترانگ گفت: اولین برنامه‌های ما با سفینه «مرکوری» شروع شد. چند سفینه در آغاز آزمایش‌های ماه منفجر گردیدند اما خوشبختانه این سفینه‌ها بدون سرنشین بودند. دو تا سه سال بعد «جمینی» به میان آمد و ما هر سه نفر (آرمسترانگ، کالینز، آلدرین) در پرواز با «جمینی» شرکت داشتیم.

تمرین با «جمینی» به ما امکان داد که بعدها بتوانیم با «آپولو» کار بکنیم و دروازه ماه را بگشاییم. نیل آرمسترانگ در ادامه توضیحات خود گفت که ما در مدت فعالیت‌های فضایی خود هیچ گاه با عدم موفقیت روبرو نشدیم. فاتح اصلی ماه افزود که پرواز آپولو با سرنشین کمتر از یک سال قبل از آغاز شد و این پروازها ابتدا در مدار زمین و سپس در مدار ماه بود و این پروازها به ما امکان داد که در ماه پیاده شویم.

سفر مطبوع و دلنشین

نیل آرمسترانگ آنگاه درباره پرواز آپولو 11 و فتح ماه شروع به صحبت کرد و گفت: پرواز با آپولو 11 در ژوئیه گذشته در یک هوای مطبوع که درست مانند امروز تهران آفتابی بود آغاز شد و فقط یازده دقیقه طول کشید که ما به مدار زمین رسیدیم. سفر ما فوق‌العاده جالب و دلنشین بود زیرا در اطراف ما از ابر، دود و بخار هیچ خبری نبود تا سرانجام به مدار ماه رسیدیم و باید کار فرود در ماه را آغاز می‌کردیم.

بررسی دستگاه‌ها

در اینجا ادوین آلدرین دومین انسانی که قدم در ماه گذاشت گفت ما قبل از آن که کار فرود در سطح ماه را آغاز کنیم چهار ساعت تمام در داخل سفینه عقاب به بررسی دستگاه‌ها و انجام آزمایش‌های لازم برای اطمینان از بی‌نقص بودن آنها پرداختیم. آرمسترانگ گفت ما در تمام این مدت مرتب با آلدرین مشغول عکس‌برداری بودیم.

خطر

آرمسترانگ گفت در لحظه فرود در سطح ماه سفینه دچار خطر شد و دستگاه "کامپیوتر" دچار مشکل گردید اما با کمک مرکز کنترل در زمین این اشکال رفع شد و ما به کار خود ادامه دادیم و بالاخره سفینه ماه‌نشین به آرامی در سطح ماه نشست. البته، تماس، سفینه ماه‌نشین، با سطح ماه سبب شد که مقدار زیادی، گدازه خاک بخند. تمیر یادبود سفر فضانوردان به ماه

خوشحال شدم!

آرمسترانگ افزود که وقتی قدم در ماه گذاشتم از اینکه خاک ماه سفت بود و می‌توانست وزن ما را تحمل کند خیلی خوشحال شدم. در حقیقت همین سفتی خاک ماه به ما کمک کرد که بتوانیم بقیه آزمایش‌ها و وظایف خود را انجام دهیم و دستگاه‌های مختلف را از سفینه خارج کنیم و در سطح ماه نصب نماییم. با این حال همانطور که من در سطح ماه قدم می‌زدم گرد و خاک بلند میشد.

ادوین آلدرین گفت پس از آنکه آرمسترانگ از خاک و سنگ ماه نمونه‌برداری کرد من به پشت از سفینه پایین آمدم. اولین احساس من آن بود که حفظ تعادل انسان در ماه خیلی آسان است. ما سپس پلاک صلح را که روی آن نوشته شده بود ما با آرزوی صلح از زمین به ماه آمديم و همچنین پرچم آمریکا را در سطح ماه نصب کردیم. موقعی که نیل آرمسترانگ مشغول نمونه‌برداری بود من شروع به جست و خیز کردم و می‌خواستم حرکت در سطح ماه را با سرتهای مختلف آزمایش کنم. از جمله آزمایش حرکت به صورتهای "لی‌لی‌کردن"، جست زدن و حرکت کانگورویی را آزمایش کردم. پس از آن ماموریت ما پایان یافت و سفینه ماه‌نشین سطح ماه را ترک گفت و در مدار ماه به سفینه مادر متصل گردید.

لحظه باشکوه

مایکل کالینز که فرماندهی سفینه مادر را به عهده داشت و در مدتی که دو فضانورد دیگر در سطح ماه بودند همچنان به گردش خود در مدار ماه ادامه می‌داد گفت وقتی سفینه ماه‌نشین دوباره به سفینه متصل شد لحظه باشکوهی بود زیرا معلوم بود که ما مشکلات بسیاری را پشت سر گذارده‌ایم. در حقیقت دوستان بسیاری و همچنین کشورهای زیادی در انجام این برنامه به ما کمک کردند و اطلاعاتی که آنها در اختیار ما گذارند بسیار گرانبها بود و ما با استفاده از این اطلاعات توانستیم زاویه صحیح برای بازگشت به زمین و عبور از جو را حل کنیم و به سلامت به زمین باز گردیم. هنگامی که به سطح اقیانوس نزدیک شدیم، رنگ آبی اقیانوس کبیر سخت برایمان دلپذیر بود.

لباس‌های مسخره!

آلدرین در اینجا گفت پس از فرود آمدن و انجام عملیات نجات از آب اقیانوس لباسهای مسخره‌ای به تن ما کردند تا جلوی انتقال هر نوع میکروب ناشناخته‌ای را به ابناء بشر بگیرند.

مجموعه تمام سنگها

آلدین گفت ما سنگی از کره ماه آوردیم که مجموعه تمام سنگهای ماه است و همچنین یک سنگ آتشفشان به زمین آوردیم و مجموعه سنگهایی را که ما به زمین آوردیم اکنون بین دانشمندان جهان توزیع می‌شود. آرمسترانگ گفت: برنامه آپولو برای یک هدف نیست بلکه تازه آغاز کار است و کالینز افزود که هم اکنون آپولو 12 آماده پرواز است.

درباره لونا 15

آرمسترانگ در مورد اقدام شوروی‌ها که همزمان با پرواز آپولو 11 به ماه سفینه‌ای به نام لونا 15 به ماه فرستاد، گفت این اقدام شوروی‌ها برای ما تعجب‌آور بود اما مساله‌ای به شمار نمی‌رفت و مشکلی ایجاد نمی‌کرد. آرمسترانگ سپس به اقدام فضایی اخیر شوروی‌ها و پرواز سه سفینه سایوز به مدار زمین و مساله تشکیل ایستگاه فضایی اشاره کرد و گفت ایجاد ایستگاه‌های فضایی و توقف طولانی انسان در فضا اهمیت علمی زیادی دارد ولی این کاری است مربوط به سالهای آینده.

همکاری ایران

آرمسترانگ در مورد همکاری ایران و آمریکا در برنامه‌های فضایی گفت: آمریکا می‌تواند در بسیاری زمینه‌ها و از جمله برنامه‌های "مونیتورینگ" از همکاری‌های ایران برخوردار شود.

همسران فضانوردان دلهره‌ها و هیجان‌های خود را هنگام فتح ماه شرح دادند

ساعت ده و نیم بامداد امروز، همسران فضانوردان آمریکایی که مشغول بازدید از ایران هستند در یک مصاحبه مطبوعاتی در هتل هیلتون شرکت کرده و به سوالات مختلف خبرنگاران پاسخ دادند.

مصاحبه با سوالاتی راجع به بچه‌های فضانوردان آغاز شد. از خانم آرمسترانگ سوال شد: آیا می‌خواهید دو پسران مثل شوهرتان بشوند؟ گفت: این ضروری نیست که آنها حتما فضانورد بشوند، این مساله بستگی به میل باطنی آنها و انتخاب خودشان دارد.

یکی از خبرنگاران از خانم آرمسترانگ، اولین انسانی که در کره ماه قدم گذاشته راجع به خصوصیات اخلاقی شوهرش سوال کرد: او با همان قیافه جدی جواب داد: اوه، او یکی از صمیمی‌ترین و مهربان‌ترین مردان روی زمین است. هیچ وقت از چیزی ایراد نمی‌گیرد. ما با هم سازش عجیبی داریم.

سوال شد: شبی که شوهرتان در راه سفر به ماه بود چه می‌کردید؟ گفت: خیلی واضح است که تلویزیون تماشا می‌کردم.

یکی از خبرنگاران از همسران فضانوردان پرسید: چطور شما اجازه دادید شوهرانتان به این سفر خطرناک بروند؟

خانم کالینز: این به میل من نبود او یک خلبان بود و برای این برنامه تمرین می‌کرد، من می‌دانستم که او روزی فضا خواهد رفت.

خانم آلدین: یک موضوع را نباید فراموش کرد که برنامه آشنایی و تعلیمات از 6 سال قبل شروع شد البته ما نمی‌دانستیم که آنها به ماه می‌روند فقط می‌دانستیم که این تعلیمات مربوط به سفر به فضا است.

خانم آرمسترانگ: این برای من خیلی عادی بود که شوهرم به این سفر برود.

از خانم آرمسترانگ سوال شد آیا بعد از این سفر تغییری در زندگی شما به وجود نیامده است؟ گفت: حالا زندگی ما دیگر جنبه خصوصی ندارد بلکه به صورت یک زندگی عمومی درآمده است!

یکی از خبرنگاران پرسید آیا احساس نگرانی نمی‌کردید وقتی که شوهرتان برای این مسوولیت در نظر گرفته شد. خانم آلدین به این سوال جواب داد: نه، فقط وقتی نگران بودیم که می‌خواستند به سطح ماه بنشینند چون آن لحظه خطرناک‌ترین لحظات این پرواز بود.

از همسران فضانوردان سوال شد: آیا باز هم شوهرتان برنامه پرواز دارد؟

خانم کالینز گفت: این برنامه‌ها نوبتی است خیلی احتمال دارد دو سال دیگر نوبتش برسد.

یکی از خبرنگاران گفت: آیا شباهتی در زندگی داخلی شما وجود دارد؟

کالینز، شوهر من خیلی جدی و منظم است. ولی تقریباً شخصیت‌هایمان مشابه است.

آلدین: شوهرم و من، شخصیت‌های جداگانه‌ای داریم ولی مطالب اصولی و عمومی مورد توافق هر دوی ماست.

آرمسترانگ: ما خیلی شش به هم هستیم ه ه سال، که ما گذشت به هم نزدیک می‌شویم.

فضانوردان آپولو 11

سوال شد آیا به فکرتان رسید که شوهرتان مراجعه نکند؟

آرمسترانگ: بله این را می‌دانستیم که ممکن است به زمین باز نگردند ولی در ضمن ایمان داشتیم که این برنامه با موفقیت پایان خواهد یافت.

سوال شد: بچه‌هایتان لحظات حساس فرود انسان در ماه چه می‌کردند؟

آرمسترانگ: پسر شش ساله‌ام خوابیده بود، ولی پسر 12 ساله‌ام در هیجان به سر می‌برد.

آلدین: بچه‌های من بزرگ‌ترند و طبعاً نگران بودند. سر و صدا خانه را پر کرده بود. آنها آرام نداشتند و از دیدن تصویر پدرشان بر روی ماه در تلویزیون به هیجان آمده بودند.

کالینز: بچه‌های من خیلی جدی مشغول تماشای تلویزیون بودند. یکی از پسرهایم دلش می‌خواست فضانورد شود.

سوال شد آیا پس از این سفر نقش شما در زندگی خصوصی‌تان عوض نشده است؟
خانم آلدین: نقش ما اصولاً همیشه همین بوده است که در زندگی به طور مستقل در مورد هر چیزی تصمیم بگیریم و به تنهایی مسوولیت زندگی را عهده‌دار باشیم و حالا هم وضع همان است.

استقبال باشکوه از فاتحان ماه در خیابان‌ها

هجوم جمعیت تهران برای دیدن فضانوردان آمریکایی در مرکز شهر بیش از سایر نقاط به چشم می‌خورد. در چهارراه اسلامبول هجوم جمعیت و وسایل نقلیه به قدری بود که تقریباً خیابانهای شرق و غرب و شمال و جنوب این خیابان به صورت یک پارکینگ عظیم درآمده بود و راه عبور به زحمت پیدا می‌شد.

مردمی که برای دیدن فضانوردان ایستاده بودند تمام پیاده‌روهای چهار راه اسلامبول را اشغال کرده بودند. کثرت جمعیت به حدی بود که جای جنبیدن هم در پیاده‌رو باقی نمانده بود. همه منتظر عبور فضانوردان بودند به علت ازدحام زیاد مسافرین تاکسی و اتوبوس در هر نقطه‌ای که بودند پیاده می‌شدند زیرا عده‌ای به تماشا می‌ایستادند و بعضی نیز برای این که از کارشان عقب نمانند سعی داشتند با پای پیاده به مقصد خود برسند.

مامورین راهنمایی و رانندگی تلاش فوق‌العاده‌ای برای گشودن راه می‌کردند و مردمی که در خیابان ایستاده بودند به پیاده‌روها هدایت می‌کردند. این وضع در تمام مسیر فضانوردان به چشم می‌خورد و مخصوصاً در خیابان شاه و خیابان اسلامبول کثرت جمعیت بیشتر از هر جای دیگر بود.

مقارن ساعت یک بعدازظهر فضانوردان در مسیر میدان بهارستان، چهارراه شاه قرار گرفتند، در این مسیر تعداد زیادتری از مردم جهت ابراز احساسات صف بسته بوند. ساعت 1 و 5 دقیقه فضانوردان از چهار راه قوام‌السلطنه (30 تیر) عبور کردند، کثرت جمعیت در این چهارراه به حدی بود که مردم به کنار خیابان رسیده بودند.

آرمسترانگ تقریباً روی لبه در اتومبیل نشسته بود، پیرزنی که در کنار خیابان بود فریاد کشید نکنه از اتومبیل به پایین بیافتد یکی از جمعیت استقبال کننده جواب داد: از ماه نیفتاد از ماشین چطور می‌افتد؟!

یک مرد که کنار خیابان ایستاده بود، می‌گفت همسر من در بیمارستان امروز وضع حمل کرده است و مرا فرستاده است تا هر یک از فضانوردان را زودتر دیدم به او بگویم که نام فرزندم را که پسر می‌باشد، نام اولین فضانوردی باشد که در عمر خود دیده‌ام! چند دختر جوان در ضلع شمالی چهار راه یوسف‌آباد ایستاده بودند و معلوم بود که راه مدرسه خود را می‌روند، هنگام عبور فضانوردان یکی از دخترها گفت بیشتر افتخار این فضانوردان نصیب همسرانشان می‌شود یکی دیگر از دخترها در جواب دوستش گفت: نکند تو به همسر فضانوردان حسودی می‌کنی؟!

فضانه‌دان، بس، از گذشتن، از مسرتعب، شده به محال، اقامت خود در، هیلتن، ماحضت کردند. «
در آستانه فرود تاریخی انسان در ماه - روزنامه اطلاعات تیرماه 1348

فاتحان ماه از ایران رفتند

روزنامه اطلاعات روز یکشنبه چهارم آبان ماه نوشت: «فاتحان ماه که جمعه شب در راه مسافرت 40 روزه دور دنیا وارد تهران شده بودند، امروز ایران را ترک کردند. فضانوردان بعد از ظهر دیروز موزه جواهرات سلطنتی را در بانک مرکزی ایران مورد بازدید قرار دادند. هنگام عبور فضانوردان از خیابان‌های تهران مردم پایتخت عصر دیروز نیز استقبالی گرم و پرشور از آنها به عمل آوردند و با ابراز احساساتی صمیمانه مقدم فضانوردان آمریکایی را گرامی داشتند.

شهربانی استان مرکز نیز به منظور ایجاد نظم و تجلیل از فضانوردان، رفت و آمد وسایل نقلیه را در خیابان‌های مسیر آنها ممنوع کرده بود.

هنگام ورود فضانوردان به محوطه موزه جواهرات سلطنتی، آقای فرمانفرمائی، رئیس کل بانک مرکزی ایران از آنان استقبال کرد و خوشامد گفت. بازدید فضانوردان آمریکایی از موزه جواهرات سلطنتی از ساعت پانزده و چهل و پنج دقیقه تا ساعت شانزده و چهل دقیقه طول کشید.»